

2004

Випуск 15

ЕКОНОМІКА

Серія

УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НАУКОВИЙ ВІСНИК

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Редакційна колегія:

Мішова Василь Петрович - доктор економічних наук, професор, чл. - кор. НАН України, завдувач кафедри економіки, менеджменту та маркетингу національного університету (головний редактор)

Пітогич Михайло Іванович - доктор економічних наук, професор, завдувач кафедри економіки національного університету (заступник головного редактора)

Слава Світлана Степанівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету (відповідальний секретар)

Долішній Мар'ян Іванович - доктор економічних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту регіональних досліджень НАН України

Бойко Микола Миколайович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету

Ленда Михайло Андрійович - доктор економічних наук, член-кореспондент Української академії наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету

Рущак Михайло Юрійович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету

Даньків Іосип Якимович - кандидат економічних наук, доцент, завдувач кафедри обліку та аудиту Жгородського національного університету

Лечига Іосип Іосипович - кандидат економічних наук, доцент, завдувач кафедри фінансів та банківської справи Жгородського національного університету

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор **О.К. Алмаши**
Доктор економічних наук, професор **В.І. Ярема**

Організаційно-технічна допомога: Наталія Гапак

Адреса редакції:

88000, м. Жгород, ш. Народна, 3,
Економічний факультет Жгородського національного університету.
Тел./факс: (03122) 3-23-67, 3-70-30.
Електронна пошта: svitlana@ed.uzhgorod.ua

Видається з 1994 року.

Відплато про державну реєстрацію серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 року.

Затверджено додатком до постанови президії ВАК України від 9 лютого 2000 р., №2-02/2 і включено до переліку №4 наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Затверджено вченою радою Жгородського національного університету, протокол № 6 від 1.07.2000

ISSN: 0869-0782

207	SUMMARY
203	Руст Н.П. Особливості авалювання векселів та відображення авалю в бухгалтерському обліку
197	Остан'юк М.Я., Якушин Н.З., Вакаров В.М. Структура та критична оцінка методики проведення аудиту
192	Шушко А.О. Нарахування, утримання та сплата податку з доходів фізичних осіб під час продажу рухомого майна на товарній біржі
186	Ломорці Т.П. Облік оподаткування реалізації туристичного продукту при використанні агентського договору
178	Гануси В.О. Оптимізація фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств Закарпатської області
174	Ячко Л.Б. Доходи підприємства: теорія і практика бухгалтерського обліку в умовах трансформації економіки регіону
169	Чорнак Т.В. Формування облікової політики на підприємстві та її розкриття у звітності
164	Шушля Р.С. Контролінг як координаційний механізм в системі управління підприємством
156	Нозова Г.М., Тумко Й.П., Рах К.А. Бюджетування і фінансовий контролінг як інструменти управління сучасними суб'єктами господарювання
152	Данькіє Й.Я. Становлення національної системи бухгалтерського обліку в Україні на основі його гармонізації та стандартизації
152	Розділ 5 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ
148	Лузянович О.В. Концепція адаптивного управління грошовими потоками
138	Тарнав Є.А. Механізм формування оптимальної ресурсної бази комерційного банку (на матеріалі філії комерційних банків Закарпатської області)
134	Бутурліана Т.О. Теоретичні аспекти сутності бюджетного регулювання в умовах трансформації економіки

**СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ЇЇГО
ГАРМОНІЗАЦІЇ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ**

Даньків М.Я.

В статті на основі всебічного вивчення історичного надбання української бухгалтерської науки з проблем бухгалтерського обліку і контролю як складення авторських підходів щодо становлення національної системи бухгалтерського обліку в Україні, перш за все, на основі його гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку. Виділені і обгрунтовані два етапи становлення та удосконалення національної системи бухгалтерського обліку в Україні: перший – становлення українського бухгалтерського обліку (1992-1999 рр.); другий етап (початок 2000 р. – до тепер) – етап оптимізації та удосконалення національної системи обліку. Наведені перелік надійшлих відомих українських вчених, які зробили свій внесок у становлення і розвиток бухгалтерського обліку і контролю в Україні.

Ключові слова: бухгалтерський облік, гармонізація обліку, стандартизація обліку, етап становлення національної системи обліку.

ВСТУП

Однією з багатьох вимог для виходження України в Європейську спільноту є перехід на нову, наближену до Європейської систему обліку. Основним принципом цієї системи обліку є орієнтація не на затратний механізм, а на логічність підприємств. Безперечно такий перехід – це об'єктивна реальність, адже в країні повним ходом іде вживання національної економіки в ринок. Стара облікова система, яка в умовах планового ведення економіки була зорієнтована на затратний механізм, повністю себе вичерпала і з появою нових об'єктів обліку не задовольняла потреб в управлінні і контролі за фінансово-господарською діяльністю підприємств.

Однією із важливих особливостей сучасної етапу розвитку економіки суверенної держави – це Україна є становлення і розвиток своєї національної системи бухгалтерського обліку на основі його гармонізації та стандартизації з врахуванням світового досвіду. Дослідженню проблем становлення національної системи бухгалтерського обліку і подальшому її розвитку в даний час практично не займаються.

Даньків Йосип Якимович, к.е.н. завідувач кафедри обліку та аудиту Ужгородського національного університету

**І СУТЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ
ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

Проблеми історії бухгалтерського обліку у світі і в Україні присвятив відомий вчений, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Житомирського технологічного університету Франц Францпович Бутинець, який підготував і видав вжовтеном виданні "Історія бухгалтерського обліку" [8;9], а також вчений Луцького М.Р. та Остапчук М.Я., які підготували і видали монографію "Історія обліку: Світ та Україна, погляди через роки" [11]. Але у цих працях відсутня система-тизація етапів становлення і розвитку національної системи бухгалтерського обліку. Метою даної статті є виклад авторського підходу до проблеми формування українського національного обліку, перш за все на основі його гармонізації та стандартизації.

На сучасному етапі міжнародної інтеграції в сфері економіки посилюється увага до проблем гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку. Підбагає існування в кожній країні своєї моделі організації обліку і системи стандартів, але головне тут в тому, щоб вони суттєво не відрізнялися від аналогічних стандартів в інших країнах – членах

співтовариства, тобто щоб вони знаходилися в гармонії один з одним. По такому шляху пішли країни Європейського економічного співтовариства (ЄС), які отримували від нормативних документів, які називаються Директивами або законами ЄС, зокрема, не найбільш важливі серед них такі: Четверта Директива "Про уніфікацію форм звітності і правил їх аудитування" (від 25 липня 1978 року) і Сьоме Директива "Про принципи складання консолідованих звітів" (13 червня 1983 року). Вони є обов'язковими для виконання у всіх країнах, що входять до Європейського співтовариства.

Зважаючи на розширення інтеграційних процесів в розвитку світового господарства широкого розповсюдження набуває ідея стандартизації бухгалтерського обліку. Вона здійснюється в рамках уніфікації обліку на міжнародному, світовому, регіональному та національному рівні. Підприємства, які проводять бухгалтерський облік (International Accounting Standards Committee, IASC). Підприємства, які проводять бухгалтерський облік розуміють те, що повинен існувати уніфікований набір стандартів для обох облікових ситуацій і в обох країнах, а тому вкладає перевагу в розробці національних стандартів.

Міжнародні бухгалтерські стандарти є цілком гнучкою і постійно удосконалюючою системою бухгалтерського обліку, що виникла внаслідок інтеграційних процесів в економіці і спрямована на зближення обліку і звітності в різних країнах світу.

Стандарти бухгалтерського обліку - це звелення правил, методів і процедур. Розробкою і впровадженням міжнародних стандартів займається Комітет з міжнародних стандартів з бухгалтерського обліку (КМСБО), який був створений в 1973 році професійними бухгалтерськими організаціями Австралії, Канади, Франції, Японії, Німеччини, Великобританії, Мексики, Нідерландів та США. Тепер цей комітет уже налічує більше 120 організацій з 88 країн світу. До початку 2004 року цим комітетом було прийнято і опубліковано 41 міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО), які стосуються різноманітних аспектів ведення обліку та складання бухгалтерської звітності.

Становлення в Україні національної системи бухгалтерського обліку, його гармонізація і стандартизація відбуваються одночасно з процесом державотворення і переходом до ринкових відносин. Наявність розбудованої системи бухгалтерського обліку в перші роки незалежності України не було прийнятним, що призвело до багаторічного зовнішнього формування його цілісної системи.

2 ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

У процесі становлення і розвитку системи бухгалтерського обліку в Україні можна виокремити два основні етапи:

- етап становлення (1992-1999 рр.), упродовж якого були сформовані базові умови для створення національної системи бухгалтерського обліку і його трансформації у відповідності з вимогами ринкової економіки та міжнародними стандартами обліку;

- етап оптимізації та удосконалення (початок 2000 р. по тепер), який передбачає поглиблене дослідження організації системи бухгалтерського обліку, правове закріплення її складових з урахуванням світового досвіду в нормативно-правових документах та його подальша стандартизація і гармонізація стосовно вимог ринкової економіки та входження в систему світового співтовариства.

Перший етап становлення національної системи бухгалтерського обліку був розпочатий, завдяки прийняттю Указу Президента України "Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системи обліку та статистики" від 23 травня 1992 р. № 303 [2], яким фактично було розпочато роботу з удосконалення національної системи бухгалтерського обліку з використанням міжнародних стандартів. Для забезпечення здійснення положень цього Указу Кабінет Міністрів України прийняв постанову "Про концепцію побудови національної статистики України та державну програму переходу на міжнародну систему обліку та статистики" від 4 травня 1993 р. № 326 [3]. Конкретні шляхи щодо трансформації національної системи бухгалтерського обліку у відповідності з вимогами ринкової економіки та міжнародними стандартами обліку були визначені у "Програмі реформування системи бухгалтерського обліку з застосування міжнародних стандартів", що була затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. № 1706. Програмою передбачалося, що реформування системи бухгалтерського обліку є складовою західом, орієнтованим на впровадження економічних відносин ринкового спрямування. Програма також передбачала здійснення в 1999—2001 рр. переходу суб'єктів господарської діяльності до використання міжнародних стандартів фінансової звітності, його гармонізації. Такий перехід відбувається в рамках реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію зі світовим економічним співтовариством, яка передбачає адаптацію законодавства України до загальноєвропейських стандартів.

Виконання Програми реформування бухгалтерського обліку передбачало розробку і запровадження 24 Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П (С)БО). Міністерство фінансів України наказом № 48 від 1 грудня 1998 року затвердило "Рафік розробки, затвердження та запровадження положень (стандартів) з бухгалтерського обліку застосовуваним міжнародним стандартом обліку (МСО)", який передбачав розробку і впровадження П (С)БО в період з березня 1999 року по липень 2001 року. Зазначена кількість П (С)БО була підготовлена і затверджена [8]. В подальшому підготов-

лено і затверджено ще три нові П(С)БО за №№25, 26, 27, видання яких за Графіком не передбачалося. Отже, станом на 1 липня 2004 р. затверджено 27 національних П(С)БО [10].

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку — нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечить міжнародним стандартам, його формування і стандартизації на першому етапі створення його національної системи здійснювалося за такими напрямками:

1) розробка загально методологічних основ реформування обліку і статистики;

2) узагальнення форм бухгалтерського обліку;

3) підготовка законодавчих актів та нормативних документів згідно із завданнями програм;

4) розробка та затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та галузевих рекомендацій щодо ведення обліку витрат виробництва;

5) вивчення організації і методології бухгалтерського обліку, звітності та аудиту підприємств та банків з використанням МСБО та комп'ютерів у країнах з розвинутою економікою;

6) розробка вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку, звітності та аудиту, уніфікація форм первинної облікової документації;

7) кадрове забезпечення реформи шляхом підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів бухгалтерського обліку;

8) міжнародне співробітництво через вступ і активну роботу в міжнародних спеціалізованих професійних організаціях.

Першим, хто здійснив практичні кроки у реформуванні бухгалтерського обліку, була вітчизняна банківська система. Протягом у 1997–1998 рр. правлінням Національного банку України (НБУ) була розроблена програма реформування бухгалтерського обліку та звітності (постанова НБУ від 17 жовтня 1996 р., №272 та від 29 листопада 1996р., №315), якими передбачалося проведення конкретної роботи по переходу банківської системи України на ведення бухгалтерського обліку та складання звітності відповідно до міжнародних стандартів. Постановою правління НБУ від 17 червня 1997 р. №191 був затверджений "План рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків", який було введено в дію з січня 1999 року. Це дало можливість суттєво розширити професійне коло бухгалтерів та аудиторів, які стали першими набувати практичного досвіду реформування бухгалтерського обліку та звітності у банках за міжнародними стандартами.

Першими виробничими структурами, що ввели елементи міжнародних принципів обліку та звітності, стали відкриті акціонерні товариства, підприємства-емітенти та професійні учасники фінансового ринку. Ці підприємства, починаючи з

1999 р., складають звітність за новими формами, які затверджені рішенням Державної комісії з питань патернів та фондового ринку від 27 січня 1998 р. № 11. Такі форми звітності складено відповідно до вимог МСБО.

Першим кроком до інтеграційних процесів входження у бухгалтерську практику було те, що Федералія професійних бухгалтерів та аудиторів України (ФІБАУ) у 1998 році здійснила переклад та видання книги "Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку". У 2001 р. з дозволу КМЦБО на авторитетна промислова організація видала книгу "Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000", що стало значною подією щодо ознайомлення широкого бухгалтерської громадськості з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО).

Вважаємо, що другим етапом у становленні національної системи бухгалтерського обліку в Україні було прийняття Верховною Радою України 16 липня 1999 року за №996-ХІV закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" [1], який передбачав реформування бухгалтерського обліку в напрямку гармонізації з міжнародними стандартами фінансової звітності. Саме цей закон встановив основні принципи бухгалтерського обліку, визнавши його лані базовими для складання будь-якої звітності, в якій містяться вартісні показники.

З 1 січня 2000 р., з моменту введення в дію Закону, усі суб'єкти підприємницької діяльності мають змоту самостійно визначати облікову політику підприємства; обирати форму бухгалтерського обліку як певну систему рахунків, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них; затверджувати правила документообігу і технологію обробки облікової інформації; встановити межі та форми ведення обліку для внутрішніх потреб управління, включаючи ведення окремих системі рахунків і регістрів обліку докопів, витрат, активів, зобов'язань у потрібному підприємстві, аспекти деталізації та регламентації управлінського обліку.

Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 р. затверджено План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкцію до його застосування, який було введено з 1 січня 2000 року [4; 5]. Новий План рахунків побудований за концепцією, коли назви і призначення рахунків і субрахунків збігаються з назвою і змістом показників Балансу і Звітності про фінансові результати, що дає змогу безпосередньо з рахунків і субрахунків нового Плану рахунків отримувати інформацію для складання фінансової звітності.

Важливим кроком становлення системи бухгалтерського обліку в Україні було визначення між державною регулювання бухгалтерського обліку і звітності, створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України, прийнятий Верховною Радою України 16 липня 1999 року, № 996-14 (зі змінами і доповненнями).
2. Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системи обліку та статистики: Указ Президента України від 23 травня 1992 р. № 303.
3. Про концепцію подовжені національної статистики України та державну програму переходу на міжнародну систему обліку та статистики: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 травня 1993 р. № 326.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

мінський, Ю.А. Кузьмінський, Л.П. Кулаковська, Б.М. Литвин, Ю.Я. Литвин, В.Г. Літнік, М.Р. Личко, І.В. Малишев, Є.В. Мних, Л.В. Нападівська, П.П. Нічипоров, В.О. Озеран, В.М. Олійник, Ю.І. Осалчий, М.А. Остапюк, В.М. Пархоменко, Л.О. Примоска, М.С.Плущак, В.С. Рудницький, П.Т. Сабук, В.І. Сабодорський, З.М. Соколовська, В.В. Сошко, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко, І.Д. Фабіон, Ю.Д. Чашук, Н.В. Чабанова, М.Г. Чумаченко, Л.С. Шатковська, В.Г. Швец, В.О. Шевчук, С.І. Шкарaban та багато інших [8,9]. З урахуванням авторів цієї статті підготовлено і опубліковано одну монографію та всім навчальним посібникам, з яких чотирі з тримом "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України".

ВИСНОВКИ

З тих пір, як Лука Пачолі написав своєю книгою [12], пройшло понад 500 років, а бухгалтерський облік, по суті, залишився незмінним. Мабуть, Лука Пачолі почував би себе комфортно при сучасних облікових системах. Йому було б нескладно зрозуміти і нові фінансові інструменти, які спочатку, можливо, завдали йому клопоту.

Прогреси ретельно відображають ці селендовичні ліди на екрані комп'ютера. Для мене джерело повинен бути забезпечений безпосередній доступ до цих даних. Сучасні технології дозволяють скорочувати версії баз даних передавати по телефону на лазерні компакт-диски користувачів, і вони самі можуть визначати тип фінансового звіту, який їх цікавить. Компанії вже не будуть обирати користувачів весь спектр методів для поглибленого розширення аналізу. Використання структуриданих гіпертекстів дозволяє користувачу одержувати інформацію будь-якого рівня деталізації, яка може йому знадобитися для аналізу. З усією швидкістю здійснюється реальна робота в бухгалтерському обліку. Все, що для цього необхідно, - запровадити нову інформаційну технологію.

Науковцям, що присвячують свої дослідження стану розвитку бухгалтерського обліку, дозволяється в подальшому його розвивати, а саме: нові інформаційні технології. Окремі подальшого дослідження є вивчення та об'єднання впливу нових інформаційних технологій на розвиток бухгалтерського обліку.

Важливу роль у формуванні облікової політики та удосконаленні системи бухгалтерського обліку відіграє методологічна рада з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як державний орган при Міністерстві фінансів України з метою: організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні; методологічного забезпечення вироблення сучасної технології збирання та обробки обліково-економічної інформації. У роботі методологічної ради приймають і провідні вчені України. Свій внесок для становлення і розвитку національної системи бухгалтерського обліку в Україні внесли багато відомих українських вчених, зокрема: М.Т. Білуха, О.С. Бородин, Ф.Ф. Бутинель, В.І. Валуєв, Ю.А. Верига, М.Г. Гайдай, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, В.Г. Горелкин, Н.М. Градова, З.В. Гуцайлюк, М.Я. Дем'яненко, В.І. Єфіменко, П.П. Житняк, В.П. Завгородній, Є.В. Калогор, Л.М. Киндрачук, Г.Г. Кірейцев, Я.Д. Крушка, М.В. Кузьмінський, А.М. Кузьмич, В.П. Завгородній, Є.В. Калогор, Л.М. Киндрачук, Г.Г. Крушка, М.Я. Дем'яненко, В.І. Єфіменко, П.П. Житняк, С.Ф. Голов, В.Г. Горелкин, Н.М. Градова, З.В. Гуцайлюк, Ю.А. Верига, М.Г. Гайдай, А.М. Герасимович, М.Т. Білуха, О.С. Бородин, Ф.Ф. Бутинель, В.І. Валуєв, багато відомих українських вчених, зокрема: національної системи бухгалтерського обліку в Україні внесли багато відомих українських вчених, зокрема: Свій внесок для становлення і розвитку національної ради приймають і провідні вчені України.

Важливу роль у формуванні облікової політики та удосконаленні системи бухгалтерського обліку відіграє методологічна рада з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як державний орган при Міністерстві фінансів України з метою: організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні; методологічного забезпечення вироблення сучасної технології збирання та обробки обліково-економічної інформації. У роботі методологічної ради приймають і провідні вчені України.

Важливу роль у формуванні облікової політики та удосконаленні системи бухгалтерського обліку відіграє методологічна рада з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як державний орган при Міністерстві фінансів України з метою: організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні; методологічного забезпечення вироблення сучасної технології збирання та обробки обліково-економічної інформації. У роботі методологічної ради приймають і провідні вчені України.

Важливу роль у формуванні облікової політики та удосконаленні системи бухгалтерського обліку відіграє методологічна рада з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як державний орган при Міністерстві фінансів України з метою: організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні; методологічного забезпечення вироблення сучасної технології збирання та обробки обліково-економічної інформації. У роботі методологічної ради приймають і провідні вчені України.

Важливу роль у формуванні облікової політики та удосконаленні системи бухгалтерського обліку відіграє методологічна рада з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як державний орган при Міністерстві фінансів України з метою: організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні; методологічного забезпечення вироблення сучасної технології збирання та обробки обліково-економічної інформації. У роботі методологічної ради приймають і провідні вчені України.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва: Затв. наказом Міністерства фінансів України квітня 2001 р. №186 і зареєстровано юстиції України 05 травня 2001 р. № 389/5580.
5. План рахунків та інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 р. № 291 і зареєстровано юстиції України 21 грудня 1999 р. № 892/4185.
6. Національні стандарти бухгалтерського обліку / Все про бухгалтерський облік. - 2003. - №14(802). - С. 2 - 79.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Міфологія. Частина 2. - Житомир - ЖДІТУ, 2003. - 524с.
8. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку: В 2-х частинах: Ч.1: Навч. посіб., 2-е вид., доп. і перероб. - Житомир: - ЖІТІ, 2001. - 512с.
9. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку: В 2-х частинах: Ч.2: Навч. посіб., 2-е вид., доп. і перероб. - Житомир: - ЖІТІ, 2001. - 512с.
10. Дянків Й.Я., Луцько М.Р., Остап'юк М.А. Стандартизації обліку і аудиту: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2004. - 310 с.
11. Луцько М.Р., Остап'юк М.А. Історія обліку: Світ та Україна, погляд крізь роки. - Тернопіль: "Зорепад", 1998.
12. Пачоли Іюка. Трактат о счетах и записях. - М.: Статистика, 1974. - 160с.

УДК:65.012.2:338.26

БЮДЖЕТУВАННЯ І ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ножова Т. М., Тимко Й. П.,
Раш К. А.

У статті наведені обґрунтовані підходи до бюджетування в сучасних умовах господарювання і ролі контролю як інструменту управління бюджетування підприємств. Визначені показники, які є об'єктами бюджетування та сучасні методи прогнозування бюджетування та контролю. Крім того, проаналізовані взаємозв'язок операційного фінансового таування із стратегічним планом, основними розділами якого є бюджет грошових коштів і план капітальних витрат та наведені наприкладі підходи до бюджетування грошових коштів і план грошових витрат та наведені наприкладі підходи до бюджетування грошових коштів і план грошових витрат.

Ключові слова: бюджетування, контроль, прогнози фінансові звіт, баланс, рух грошових коштів, фінансовий план, методи прогнозування.

ВСТУП

Ринкові засади господарювання сучасних підприємств вимагають нових підходів до управління суб'єктами підприємства. На перший план висуваяться економічні, ринкові критерії ефективності, підвищуються вимоги до гнучкості управління. Науково-технічний прогрес і динаміка зовнішнього середовища вимагають сучасні підприємства перетворюватися у все більш склади

Ножова Талина Михайлівна, доцент кафедри обліку та аудиту УЖНУ
Тимко Йолана Петрівна, ст. викладач кафедри обліку та аудиту УЖНУ
Раш Ксенія Андріївна, пошукувач кафедри економіки менеджменту та маркетингу УЖНУ

системи. Для забезпечення керованості таких систем необхідні нові підходи і методи, які б відповідали складності зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства. На заміну традиційних підходів до керування підприємством, які базуються на припущенні, що майбутнє схоже на минуле, спираючись на інформацію про тенденції, що склалися у минулому, фахівці прогнозували майбутнє зростання або зниження купувачів показників. Практика ж довела несприятливості такого прогнозування. Для підвищення конкурентності переваг підприємства опираються більше не на традиційний маркетинг, традиційний контроль, традиційний аналіз, а на стратегічний аналіз, який спрямований на розв'язання довгострокових глобальних проблем з метою посилення конкур-

Збірник наукових праць

НАУКОВИЙ ВІСНИК

УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія Економіка

ВИПУСК 15

2004

Редактор вступку: Василь МІКЛОВІД

Відповідальні за вступку: Василь МІКЛОВІД,

Світлана СЛАВА

Організаційно-технічна допомога: Наталія Тамак

Коректор: Мурсолава ТОКАР

Верстка: Рената РІШ

Оригінал-макет

визготовлено у поліграфцентрі "Ліра"

Написано до друку 28 серпня 2004 р. Формат 60x84/8.

Папір офсетний. Друк офсетний.

Гарнітура Times New Roman.

Тираж 150 прим.

Підприємство "ЛІРА"

88000, м. Ужгород, вул. Л.Толстого, 12, к.115.

Свідчення про внесення до державного реєстру видавців,
видавничих і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ЗТ № 8 від 4 грудня 2000 року.